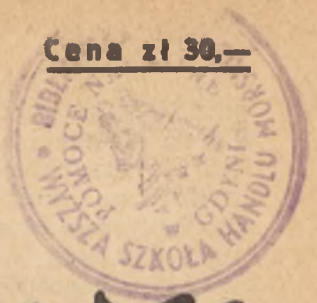

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV

Poznań, dnia 19 czerwca 1948

Nr 25

TREŚĆ: Województwa w planie inwestycyjnym 1948 r. — Radziecki handel hurtowy i detaliczny (str. 282) — Przywrócenie ochrony prawom wyłączności (str. 283) — Praktyka i wykładnia prawa skarbowego (str. 284) — Kronika skarbowa (str. 286) — Wyjaśnienia w sprawach księgowych (str. 288) — Wyjaśnienia w sprawach socjalnych (str. 289) — Wpływ charakteru budynków fabrycznych na koszty konserwacji (str. 290) — Kartoteka: Przedawnienie i FAO.

Województwa w planie inwestycyjnym 1948 r.

W numerze 16/48 naszego „Tygodnika” dałmy pogląd na udział, jaki w państwowym planie inwestycyjnym 1948 r. zajmują Ziemie Odzyskane. Wskazaliśmy na to, że inwestycje na tych terenach wynoszą około 35% ogólnej sumy planu, przy czym największe nakłady skoncentrowane zostały w śląskim rejonie przemysłowym oraz w Szczecinie i rejonie szczecińskim.

Obecnie pragniemy zapoznać Czytelników z rozmieszczeniem nakładów inwestycyjnych przewidzianych w bieżącym roku na terenie poszczególnych województw naszego kraju, po uwzględnieniu najistotniejszych ich potrzeb.

Z ogólnej puli funduszy przeznaczonych z państwowych dotacji skarbowych, kredytów bankowych średnioterminowych i środków własnych inwestorów, wynoszącej według planu na rok bieżący przeszło 193 miliardy zł, najpoważniejsze sumy inwestuje się w województwie śląskim (36,1 miliardów), szczecińskim i gdańskim (po 15,5 miliard.) oraz wrocławskim (14 miliard.). W województwie warszawskim przeznaczono 20 miliard. zł na stolicę i powiat oraz 6 miliard. zł na pozostały obszar województwa warszawskiego.

W dalszej kolejności idzie województwo krakowskie (10,3 miliard.), poznańskie (9,3 miliard.), łódzkie (7,6 miliard.), kieleckie, olsztyńskie i pomorskie (od 7 do 6 miliard.), rzeszowskie, lubelskie i białostockie (od 4 do 3 miliard. złotych). Pozostałe ok. 30 miliard. zł obejmują inwestycje, z których korzystają wszystkie wojew. kraju w równym stopniu lub też których podział na poszczególne województwa może nastąpić dopiero w ciągu roku lub po zamknięciu rocznym, w stosunku proporcjonalnym do ilości przekazanych materiałów, zaspokojenia potrzeb i uzyskania wyników dokonanych prac. Do tych niezlokalizowanych inwestycji należą m. i.: studia i konstrukcje, opracowywanie metod usprawniających pra-

cę, podwyższających jej jakość pod względem gospodarczym i zmniejszających koszty jej wykonania, zakup maszyn i urządzeń przeznaczonych dla fabryk i wytwórni różnych województw, budowa lub zakup wagonów i cystern kolejowych, koszty transportu towarów importowanych, których podział na poszczególne województwa nie został jeszcze ustalony itp.

Dla sektora spółdzielczego i prywatnego przewidziane są inwestycje w sumie przeszło 4,6 miliardów złotych, z której ok. 3,9 miliard. dla wszelkiego typu spółdzielni oraz ok. 700 milionów zł dla przedsiębiorstw i warsztatów prywatnych, zrzeszonych w izbach przemysłowo-handlowych i izbach rzemieślniczych.

Z inwestycji spółdzielczych przypada na województwo warszawskie 1375 mil. zł, na województwa łódzkie, śląskie i gdańskie od 300 do 262 milionów zł, na województwa krakowskie, kieleckie, poznańskie i lubelskie od 230 do 205 milionów zł na pomorskie i wrocławskie 185 wzgl. 178 milionów, na pozostałe województwa od 123 do 110 milionów złotych. Fundusze te mają na celu przede wszystkim sfinansowanie odbudowy i remontu młynów, cegielni, magazynów, sklepów i biur spółdzielni, zakupu lub kapitałnych remontów i maszyn i urządzeń technicznych, zakładania stawów rybnych, wyposażenia rybaków w sprzęt, urządzenie lodówek i basenów itp.

Dla prywatnego przemysłu i handlu oraz rzemiosła przeznaczono dla województwa warszawskiego 200 milionów zł (w tym 165 mil. dla izb przemysłowo-handlowych, 18 mil. dla rzemieślniczych oraz 17 mil. dla Naukowego Instytutu Rzemieślniczego w Warszawie). Na pierwszym miejscu za warszawskim, kroczą województwo gdańskie z 112 mil. zł (w tym Izby przem.-handl. 95 mil. i Instytut Rzem. 10 mil. zł), następnie z 57

milionami zł województwo śląskie (42 dla izb przem.-handl. i 15 dla rzem.) i województwo kieleckie (44 dla izb przem.-handl., 7,2 dla rzem. i 5,5 dla Instytutu Rzem.). Dla województwa poznańskiego przeznaczono 44 mil. zł (po 17 mil. zł dla izb przem.-handl. i rzem. oraz 10 mil. dla Instytutu Rzem.); dla województwa łódzkiego i wrocławskiego planowano 40 wzgl. 38 mil. zł (w tym ok. 15 dla każdej izby oraz 11 wzgl. 8 mil. dla Instytutu Rzem.). Województwa rzeszowskie, szczecińskie i krakowskie inwestować będą każde po 30 milionów zł (w tym rzeszowskie izby

przem.-handl. 22, rzem. 4, instytuty rzem. 5 mil.); szczecińskie izby 16 wzgl. 12 mil.; krakowskie izby po ca 8 oraz 4,4 mil. dla Instyt. Rzem.) Dla pozostałych województw: pomorskiego, olsztyńskiego, białostockiego i lubelskiego preliminowano od 20 do 15 mil. zł — w tym po 4—8 mil. dla izb przem.-handl. oraz dla rzemiosła i po 4,5 do 7 mil. zł dla instytutów rzemieślniczych.

Przy podziale funduszy wzięto pod uwagę zaspokojenie najpilniejszych potrzeb inwestycyjnych poszczególnych gałęzi i grup prywatnego przemysłu i handlu oraz rzemiosła.

Radziecki handel hurtowy i detaliczny

Nadesłane przez Radzieckie Biuro Informacyjne — Warszawa (przyp. red.).

Handel w Związku Radzieckim prowadzony jest bez udziału w nim większych lub mniejszych kapitalistów a tym bardziej spekulantów. Ponieważ przemysł stanowi własność ogólnonarodową, a gospodarstwo rolne zostało zasadniczo skolektywizowane, nie zachodzi żadna potrzeba korzystania z usług prywatnych pośredników pomiędzy socjalistycznym wytwórcą a konsumentem. Zadaniem handlu radzieckiego jest należyte zaspokojenie materialnych potrzeb ludności. Na tym polega istotna, zasadnicza różnica pomiędzy handlem radzieckim a kapitalistycznym.

Handel w Związku Radzieckim jest reprezentowany w trzech formach. Pierwszą jego formą jest handel państwowy, którego placówki stanowią własność społeczną. Odgrywa on rolę decydującą w obsłudze ludności miast i osiedli robotniczych. Drugą formą jest handel spółdzielczy, w którym przeważa handel spółdzielczości spożywców. Spółdzielczość spożywców jest organizacją społeczną, opartą na zasadach szerokiej demokracji. Obsługuje ona przede wszystkim mieszkańców wsi a prócz tego ma szereg swych przedsiębiorstw w miastach. Sklepy miejskie spółdzielczości spożywców, prowadzą zasadniczo handel produktami żywności, dostarczającymi przez wiejskie organizacje spółdzielcze.

Trzecią formą handlu radzieckiego jest kołchozowy handel wolno-rynkowy. Jest on prowadzony przez kołchozy, chłopów — kołchoźników i rolników indywidualnych, dostarczających na rynek nadwyżki wyprodukowanych przez siebie produktów, pozostające po zaspokojeniu własnych potrzeb i wykonaniu świadczeń wobec państwa.

W handlu hurtowym największe znaczenie posiadają przemysłowe organizacje zbytu. Wchodzą one w skład tych samych ministerstw, co i zakłady wytwórcze, których produkcję sprzedają. A więc np. wszystkie tekstylia, produktów w ZSRR są realizowane hurtowo przez wielką organizację handlu hurtowego „Gławtektstilzbyt”, posiadającą własne bazy handlowe w ośrodkach wszystkich obwodów ZSRR. Co do wysokości swych obrotów organizacja ta nie ma sobie równej na świecie.

Organizacje zbytu hurtowego przemysłu zakupują w fabrykach i innych zakładach wytwórczych przeznaczoną do realizacji na rynku produkcję

i po cenach zatwierdzonych przez rząd sprzedają ją państwowym i spółdzielczym organizacjom handlowym. Handel hurtowy organizacje zbytu prowadzą przez swe filie i bazy handlowe zaopatrujące państwowe i spółdzielcze organizacje handlowe.

Nabywcami przemysłowych organizacji zbytu są zarówno hurtowe jak i detal. przedsiębiorstwa handlu państwowego i spółdzielczości spożywców. Celem uniknięcia przetrzymywania towarów w poszczególnych ogniach sieci handlowej oraz zbędnych kosztów handlowych, przyjęto zasadę, że towary o asortymencie złożonym (tekstylia, obuwie, gotowe ubrania itd.) mogą przejść nie więcej aniżeli przez dwa składy na swojej drodze od miejsca produkcji do miejskiego sklepu detalicznego. Gdy towary te są kierowane do drobnych nabywców wiejskich, wyjątkowo mogą przechodzić one przez trzy składy, lecz nie więcej.

Towary o asortymencie jednostkowym, nie złożonym (cukier, mąka itd.) winny z reguły podążać bezpośrednio od wytwórcy do detalicznego przedsiębiorstwa handlowego.

Sprzedaż towarów, wytwarzanych przez przemysł państwowy odbywa się po jednolitych państwowych cenach, objętych cennikiem. Od cen tych udziela się rabatu na korzyść handlu państwowego i spółdzielczego, celem pokrycia ich kosztów handlowych. Wiejska spółdzielczość spożywców otrzymuje rabat wyższy aniżeli handel państwowy, gdyż ponosi wyższe koszty (np. przewozów).

Jedną z charakterystycznych właściwości funkcji radzieckich organizacji hurtowych polega na tym, iż ponoszą one bezpośrednią odpowiedzialność za zaspokojenie potrzeb konsumentów. Zgodnie z prawodawstwem radzieckim, wypuszczanie na rynek towarów wadliwych, o niskiej wartości, stanowi przestępstwo, za które odpowiada nie tylko fabryka produkująca dany towar nie odpowiadający jakością ustanowionym standardom państwowym, lecz i organizacja handlowa, która przyjęła towar celem jego sprzedaży.

Stosunki pomiędzy przedsiębiorstwami wytwórczymi a hurtowymi organizacjami handlowymi a także stosunki tych ostatnich z organizacjami handlu detalicznego i przedsiębiorstwami handlu państwowego i spółdzielczego są oparte na umowach. Umowy te ustalają wzajemną odpowie-

działność materialną stron za wykonanie przyjętych na siebie zobowiązań. Naruszenie warunków umowy pociąga za sobą obowiązek płacenia umownej kary pieniężnej.

W handlu detalicznym towary wyprodukowane przez przemysł państwowy są sprzedawane według jednolitych cen detalicznych, ustalonych przez państwo. Prawidłowość pobierania cen, jakość towaru i funkcjonowanie aparatu handlu detalicznego są stale kontrolowane przez przedstawicieli organizacji handlowej, której dany sklep podlega oraz przez przedstawicieli państwowej inspekcji handlowej przy Ministerstwie Handlu ZSRR.

Państwowe i spółdzielcze organizacje handlu detalicznego nie ograniczają się wyłącznie do sprzedaży towarów dostarczanych im w ramach planu ogólnopaństwowego. W celu bardziej sprawnego zaopatrzenia konsumentów w towary oraz zwiększenia swych obrotów, organizacje handlowe organizują własną niewielką wytwórczość opartą na przeróbce miejscowego surowca bądź też występują z inicjatywą produkowania szeregu towarów aktualnie potrzebnych przez przemysł miejscowy. Ceny na tego rodzaju towary są zatwierdzane przez obwodowe ośrodki organizacji handlowych.

Według cen wolnorynkowych odbywa się jedynie handel kołchozowy-rynkowy, który jest przez państwo popierany na równi z innymi formami handlu radzieckiego. Kołchoz, kołchożnik lub rolnik indywidualny ma prawo żądać dowolnej ceny za towar pozostający mu po zaspokojeniu potrzeb własnych i po wykonaniu świadczeń rzeczowych na rzecz państwa. Należy jednak wziąć pod uwagę, że dominująca masa towarów znajduje się w ręku państwa, które konsekwentnie realizuje politykę obniżenia cen i podniesienia przez to realnych zarobków mas pracujących.

Sprzedając ludności towary po cenach sztywnych, za pośrednictwem ogromnej sieci przedsiębiorstw państwowych i spółdzielczych, państwo wpływa na poziom cen rynku kołchozowego.

Poziom cen państwowych wpływa również i na ceny ustanawiane przez przedsiębiorstwa spółdzielcze na towary własnej produkcji i z własnych zakupów. W związku z obniżeniem w końcu roku ubiegłego państwowych cen detalicznych i skasowaniem systemu kartkowego zaopatrzenia, ceny rynku kołchozowego i spółdzielczego obniżyły się dwa — trzy razy, zbliżając się do poziomu cen państwowych.

W wyniku generalnego obniżenia cen na wszystkich rynkach, zdolność nabywczą rubla radzieckiego zwiększyła się w pierwszym kwartale roku bieżącego o 41%. Realny zarobek pracowników fizycznych i umysłowych w wyniku obniżenia cen a także w związku ze wzrostem płac gotówkowych podniósł się w pierwszym kwartale rb. w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego o 51%.

W kwietniu rb. nastąpiła nowa obniżka cen państwowych całego szeregu towarów. Obniżenie cen na wyroby przemysłu państwowego z nadłatkami kompensuje kołchozom i kołchożnikom obniżenie przez nich cen na produkty gospodarstwa wiejskiego. W ostatecznym wyniku na obniżeniu cen zyskuje cały naród radziecki.

Odzwierciedlając nieustanny wzrost produkcji dóbr konsumpcyjnych, detaliczny obrót towarowy Związku Radzieckiego wzrósł ze 126 miliardów rubli w roku 1937 do 174,5 miliardów rubli w roku 1940. Po wojnie wzrasta on w dalszym ciągu z roku na rok, aby w końcu pięcioletniej powojennej, czyli w roku 1950 osiągnąć sumę 275 miliardów rubli pomimo znacznego obniżenia poziomu cen.

doc. S. Górowicz

(Z rosyjskiego przetłumaczył W. Baranowski).

Przywrócenie ochrony prawom wyłączności

(patentowym) dotkniętym drugą wojną światową w Polsce i za granicą.

Wielu posiadaczy patentów, zarejestrowanych wzorów lub znaków towarowych jak również osób, które prawa takie zgłosiły do ochrony, nie mogło dokonać w czasie wojny wszelkiego rodzaju czynności zachowawczych w celu utrzymania tych praw w mocy lub też załatwić w wyznaczonych terminach zarządzeń Urzędu Patentowego, związanych z uzyskaniem tych praw. Na konferencji europejskiej, która się odbyła w dniu 6, 7 i 8 lutego 47 r. w Szwajcarii w Neuchâtel, Polska przystąpiła do międzynarodowego porozumienia w sprawie ustalenia ulgowego okresu (moratorium) umożliwiającego załatwienie zaległych spraw w celu zachowania praw wyłączności. (Donosiłem o tym już w „Tygodniku Gospodarczym” z dnia 4. 6. 1947 Nr 24). Porozumienie to zostało ratyfikowane przez sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14. 11. 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 72 poz. 449 z dnia 3. 12. 1947 r.).

Zgodnie z art. 2 tego porozumienia Polska zo-

bowiązała się uznać ważność załatwienia wszelkich przedawnionych czynności o ile zostaną one dokonane przed dniem 30 czerwca 1948 r.

Należy zatem opłacić wszelkie zaległe opłaty związane z podtrzymaniem patentów, wzorów i znaków w mocy, które w czasie wojny nie były i nie mogły być uiszczone, ponadto załatwić przed wskazanym terminem wszelkie zarządzenia Urzędu Patentowego, które z jakichkolwiek bądź powodów nie mogły być załatwione w czasie od dn. 3. 9. 1939 do 30. 6. br. Nieuiszczenie odnośnych opłat lub niezałatwienie innych wzmiankowanych formalności zachowawczych *przed upływem bieżącego miesiąca spowoduje wygaśnięcie patentu, wzoru czy znaku lub przepadnięcie zgłoszenia.*

Posiadacze takich praw winni zatem niezwłocznie dokonać wszelkich czynności zachowawczych tak w Urzędzie Patentowym R. P. jak i w Urzędach Patentowych zagranicznych krajów, w których posiadają podobne prawa patentowe i które

również do porozumienia w Neuchâtel przystąpiły, a są to między innymi: Dania, Finlandia, Francja, Wielka Brytania i Irlandia pñ., Cejlon, Palestyna, Węgry, Irlandia, Włochy, Luxemburg, Norwegia, Holandia, Polska, Portugalia, Szwecja, Szwajcaria, Czechosłowacja, Turcja, Południowa Afryka, Grecja, Lichtenstein, Rumunia, Syria.

Wobec licznych zapytań co do przedłużenia patentów i wzorów o niewykorzystany podczas wojny okres ochrony, Urząd Patentowy został upoważniony do oświadczenia, że przedłużenie ochrony takich praw patentowych nie jest zamierzone (Wiadomości Patentowe, Zeszyt 7/8 47 r. str. 116).

W celu dalszego utrzymania w mocy patentów, których ustawowy 15-letni okres ochrony nie minął jak również i wzorów, których 10-letni okres ochrony nie upłynął, należy zatem uiścić zaległe opłaty roczne lub okresowe.

Wysokość tych opłat została po wojnie dwukrotnie zmieniona. Po raz pierwszy nowe opłaty okresowe ustalone zostały dekretem z dnia 30. 11. 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 58 poz. 334 z 28. 12. 45 r.) zaś po raz drugi zmieniona została wysokość obowiązujących opłat dekretem ogłoszonym w Dz. U. R. P. Nr 24 poz. 164 z dnia 27. 4. 48 r. *Dekret ten obowiązuje od dnia 27 maja 1948 r.*

W myśl tego dekretu opłaty pobierane przez Urząd Patentowy R. P. wynoszą obecnie od zgłoszenia wynalazku 500,— zł zaś opłaty roczne za utrzymanie patentu w mocy są następujące:

1. rok	700,— zł
2. "	1.200,— "
3. "	1.500,— "
4. "	1.800,— "
5. "	2.200,— "
6. "	3.000,— "
7. "	3.700,— "
8. "	4.500,— "
9. "	6.000,— "
10. "	7.500,— "
11. "	9.000,— "
12. "	10.000,— "
13. "	12.000,— "
14. "	13.500,— "
15. "	15.000,— "

Jednorazowa opłata dla patentu dodatkowego zł 700,—.

Opłata od zgłoszenia wzoru użytkowego czy zdobniczego wynosi zł 300,—, zaś opłaty okresowe przy wzorach użytkowych wynoszą:

za I okres (1, 2, 3 rok)	1.200,— zł
za II " (4, 5, 6 rok)	3.000,— "
za III " (7, 8, 9 i 10 rok)	6.000,— "

przy wzorach zdobniczych:

za I okres (1, 2, 3 rok)	800,— zł
za II " (4, 5, 6 rok)	1.500,— "
za III " (7, 8, 9 i 10 rok)	3.000,— "

Opłata za zgłoszenie znaku towarowego podniesiona została do zł 400, przy czym za 10-letni okres ochrony należy uiścić przy rejestracji zł 2.000,— oraz po zł 200,— na każdą klasę towarową, zaś przy odnowieniu ochrony znaku towarowego na dalsze 10-lecie należy uiścić zł 3.000,— oraz po 300,— zł za każdą klasę towarową. Inne opłaty jak np. za wnoszenie skarg i odwołań lub przeprowadzenie zmian w rejestrach co do osoby właściciela praw patentowych zostały podwojone.

O ile jakaś opłata okresowa obejmuje okres czasu, w którym nastąpiło dwukrotne jej podwyższenie według wymienionych dekretów, to należy uiścić ją za okres przypadający w czasie od dnia 3. 9. 39 r. do dnia 28. 12. 1945 w wysokości obowiązującej w rozporządzeniu Prezydenta R. P. z dnia 22. 3. 1928 r. (według nowelizacji z dnia 25. 11. 33 Dz. U. R. P. Nr 10 poz. 63) za okres od dnia 28.12. 1945 do 27 maja 1948 r. w wysokości obowiązującej według dekretu z 30 listopada 1945, zaś za okres przypadający na czas po 27. 5. 1948 r. w wysokości według ostatniego dekretu, o którym była obszerniej mowa wyżej.

Należy przy tym zaznaczyć, że wszelkie wpłaty dokonane w czasie okupacji, które wpłynęły do Kasy Urzędu Patentowego w Warszawie, są ważne, o ile posiadacz prawa wyłączności jest w stanie udokumentować taką wpłatę kwitem.

mgr Andrzej Au

Praktyka i wykładnia prawa skarbowego

Obowiązek wystawiania rachunków

B. K. Lublin — Pytanie: Zasadniczo rachunki za wykonywane roboty mają prawo wystawiać osoby zarejestrowane, to jest rzemieślnicy samodzielni, przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe itp. — zapytuję, czy pracownik zakładu przemysłowego, który uzyskał zgodę właściciela na wykonywanie drobnych robót w godzinach poza pracą w pomieszczeniu zakładu przy użyciu urządzeń i narzędzi ma prawo wystawiać rachunki, jeżeli tak, to do jakiej wysokości?

Obowiązek zachodzi. Postanowienia art. 87 dekretu o postępowaniu podatkowym stwierdzają, że wszyscy podatnicy podatku obrotowego oraz wszystkie osoby wykonywujące świadcze-

nia podlegające podatkowi, choćby zwolnione przepisami ustawowymi od obowiązku opłacania podatku obrotowego, z wyjątkiem jedynie rolników sprzedających wytwory własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego, nieprzerobione sposobem przemysłowym, bez utrzymywania w tym celu stałych miejsc sprzedaży poza obrębem gospodarstwa rolnego, obowiązane są wydawać na żądanie rachunki stwierdzające sprzedaż rzeczy ruchomych lub wykonanie świadczenia usług. Osoby, na których ciąży obowiązek wydawania rachunków, obowiązane są kolejno numerować wydawane rachunki i przechowywać w kolejności numerów kopie tych rachunków.

2. Czy istnieje jaka prawem ustalona marża zarobkowa dla tzw. biur techniczno-handlowych,

które pośredniczą pomiędzy właściwym wytwórcą a odbiorcą danego artykułu?

Jeżeli chodzi o transakcje pośrednictwa, to marże zawarte są w tabeli norm zysku brutto i netto dla przedsiębiorstw handlowych na str. 460 w Nr 51, 52 1947 r. Tygodnika Gospodarczego.

Praca chałupnicza

B. K. Lublin — Pytanie: Czy tak zwani chałupnicy, w danym wypadku np. tkactwo, introligatorstwo itp. są obowiązani wykupić karty rejestracyjne w takiej samej wysokości jak rzemieślnicy?

Obowiązek wykupienia karty rejestracyjnej (zgłoszenia obowiązku podatkowego) w podatku obrotowym zależy od tego czy świadczenia chałupnika podlegają opodatkowaniu podatkiem obrotowym. Z treści zapytania oraz z miejsca zapytania (Lublin) wnosimy, że chodzi o chałupników rekrutujących się z ludności *miejskiej*, a w takim razie obowiązek podatkowy w podatku obrotowym istnieje za czym — obowiązek wykupienia karty rejestracyjnej.

Od podatku obrotowego wolne są bowiem tylko w myśl art. 3 pkt. 18 dekretu o podatku obrotowym „przemysł ludowy i domowy oraz praca chałupnicza albo rzemieślnicza, wykonywane ubocznie przez rolników lub pracowników rolnych osobiście albo z udziałem najwyżej jednego członka rodziny najbliższej”.

Z przepisu tego wynika, że wymienione w powyższym przepisie świadczenia wolne są od podatku, gdy są wykonywane: 1. przez rolników lub pracowników rolnych, 2. osobiście albo przy udziale najwyżej jednego członka rodziny najbliższej, 3. ubocznie.

Główną podstawową działalnością zarobkową osób, wykonywujących wymienione w art. 3 pkt. 18 świadczenia, winno być prowadzenie gospodarstwa rolnego lub praca w gospodarstwie rolnym. Kryterium wysokości osiąganych przychodów z gospodarstwa rolnego, z pracy w gospodarstwie rolnym oraz z tytułu wykonywania przewidzianych w art. 3 pkt. 18 świadczeń nie jest samo przez się istotne w kwestii ustalenia, co jest główną, podstawową działalnością zarobkową rolnika lub pracownika rolnego. Zdarzyć się bowiem może, że przychód z głównej działalności zarobkowej podatnika będzie mniejszy od przychodu z działalności dodatkowej.

W związku z rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 27 maja 1935 r. w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej o wyłączeniu przemysłu ludowego i domowego oraz pracy chałupniczej spod przepisów prawa przemysłowego, za chałupników należy uważać osoby fizyczne, które na mocy umowy zawartej z nakładcą lub nakładcami (fabrykantami, rzemieślnikami, kupcami, pośrednikami itp.) zawodowo i zarobkowo, samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób, należących do najbliższej rodziny, wyrabiają, przerabiają albo wykonywują przedmioty, zamówione przez nakładcę (nakładców), jeżeli praca ta jest wykonywana wyłącznie na rachunek nakładcy, we własnym mieszkaniu pracującego

lub w innym miejscu, w którym tryb pracy nie jest normowany przez nakładcę.

Osoby, które nie odpowiadają powyższym warunkom, należy traktować jako samodzielnych przedsiębiorców albo rzemieślników, (o ile posiadają karty rzemieślnicze), podlegających podatkowi obrotowemu na zasadach ogólnych.

Przepisom prawa przemysłowego nie podlegają:

a) przemysł ludowy, polegający na wytwarzaniu przez ludność wiejską przedmiotów użytkowych i zdobniczych przeważnie o cechach etnicznych, opartych o miejscową tradycję ludową, z surowców (materiałów) własnych lub powierzonych, we własnych warsztatach pracy, samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób należących do rodziny domowników;

b) przemysł domowy, tj. uboczne zatrudnienie zarobkowe, polegające na wytwarzaniu lub przetwarzaniu wszelkiego rodzaju artykułów, dokonywanych samodzielnie we własnym imieniu i na własny rachunek, we własnym mieszkaniu lub obejściu, o ile jest prowadzony przez osoby, których głównym zatrudnieniem, stanowiącym podstawę utrzymania, jest różna przedmiotowo od danego zatrudnienia ubocznego praca domowa lub zawodowa; przemysł domowy prowadzony przez ludność wiejską może obejmować również naprawianie oraz może być wykonywany poza własnym mieszkaniem lub obejściem a także przy pomocy osób należących do rodziny i domowników;

c) praca chałupnicza, tj. zawodowe i zarobkowe zatrudnienie osób fizycznych, wykonywane we własnym mieszkaniu pracującego lub w innym miejscu, w którym tryb pracy nie jest normowany przez nakładcę, polegająca na wyrabianiu, przerabianiu lub wykończaniu wszelkiego rodzaju artykułów, na podstawie umowy zawartej z nakładcą, na jego zlecenie i rachunek, o ile dokonywana jest samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób należących do rodziny i domowników.

Przez ludność wiejską rozumie się zamieszkających stale w gminach wiejskich: 1. właścicieli i użytkowników gospodarstw wiejskich, 2. osoby trudniące się zawodowo pracą w cudzych gospodarstwach wiejskich, 3. osoby, których zawodem jest praca w gospodarstwach wiejskich, choćby się tą pracą, nie zmieniając zawodu, czasowo przestały trudnić oraz 4. osoby, które pozostają na utrzymaniu osób wymienionych w punktach poprzedzających, żyjąc z nimi w domowej wspólności.

Władza przemysłowa I instancji po wysłuchaniu opinii właściwych terytorialnie izb samorządu gospodarczego może zaliczyć do ludności wiejskiej także poszczególne osoby zamieszkałe w gminach wiejskich.

Przez osoby należące do rodziny rozumie się osoby, pozostające w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa z prowadzącymi przemysł ludowy lub domowy albo z trudniącymi się pracą chałupniczą, o ile żyją z nim w domowej wspólności.

Przez domowników rozumie się osoby żyjące w domowej wspólnocie z prowadzącym przemysł ludowy lub domowy albo z trudniącym się pracą chałupniczą, pozostające na jego utrzymaniu lub mające wspólne z nim źródła utrzymania.

Przez nakładców rozumie się osoby będące przemysłowcami w rozumieniu prawa przemysłowego (fabrykantami, rzemieśnikami, kupcami itp.) trudniące się zawodowo i zarobkowo wytwarzaniem lub wykończaniem wszelkiego rodzaju artykułów z surowców (materiałów) własnych lub powierzonych, drogą poruczenia na podstawie odpowiedniej umowy całkowitego lub częściowego wykonywania robót innym osobom, pracującym poza zakładami pracy zleceniodawcy i nie podlegającym w pracy jego kierownictwu i nadzorowi.

Karty rejestracyjne

B. K. Lublin — Pytanie: Czy można wykupić kartę rejestracyjną na okres półroczny od 1 lipca do końca roku?

Obowiązek wykupienia karty rejestracyjnej za pełną cenę lub za pół ceny zależy od tego, kiedy rozpoczyna się wykonywanie świadczeń, podlegających opodatkowaniu podatkiem obrotowym. Obowiązek podatkowy bowiem, który należy zgłosić, powstaje z chwilą rozpoczęcia wykonywania świadczeń, podlegających podatkowi. Samą kartę rejestracyjną należałoby nabyć przed rozpoczęciem odpowiedniej działalności przy czym, jeżeli wykonywanie przedsiębiorstwa lub zajęcia rozpoczęto albo też zakład lub skład otworzono w ciągu roku podatkowego — kartę rejestracyjną należy nabyć za pełną kwotę jeżeli działalność rozpoczęto przed dniem 1 lipca, a połowę tej kwoty, jeżeli działalność rozpoczęto w dniu lub po dniu 1 lipca.

Na przedsiębiorstwa pracujące w miejscowościach uzdrowiskowych i leczniczych sezonowo, tj. nie dłużej niż przez 6 miesięcy w ciągu roku, można nabyć karty rejestracyjne za połowę ceny. W innych miejscowościach na przedsiębiorstwa sezonowe można nabywać karty reje-

stracyjne za połowę ceny za zezwoleniem właściwego urzędu skarbowego (rewizyjnego). Jeżeli przedsiębiorstwo prowadzone jest w dalszym ciągu po upływie okresu sześciomiesięcznego, na podatniku ciąży obowiązek odpłacenia różnicy między ceną całoroczną i półroczną karty w ciągu siedmiu dni do upływu okresu sześciomiesięcznego.

2. Pytanie: Czy można pełnić obowiązki przedstawiciela zakładu przemysłowego, znajdującego się w innym mieście bez wykupienia karty rejestracyjnej w wypadku pobierania stałego wynagrodzenia miesięcznego oraz dodatkowego jako prowizji i czy w danym wypadku jako pracownikowi przysługuje ubezpieczenie?

Sprawa powyższa została wyczerpująco wyjaśniona w artykule pt.: „Przedstawiciele handlowi a podatki” na str. 361 w Nr 39/1947 r. Tygodnika Gospodarczego, do którego Szan. Czytelnika odsyłamy. W przypadku zawarcia umowy o pracę w ścisłym tego słowa znaczeniu, ubezpieczenie obowiązuje.

Towary niemieckie

L. Warszawa — Pytanie: W aptece naszej posiadaliśmy w kwietniu 1945 r. towary niemieckie przyjęte do bilansu otwarcia po cenach niemieckich z przeliczeniem 1 RM na 2 złote. Towarów było za 10.000 zł. W r. 1945 dostarczyliśmy Ubezpieczalni Społecznej towarów za 27.000,— zł na kredyt. Zrzekając się tych wierzytelności za zrzeczenie się przez Ubezpieczalnię pretensji do nas z tytułu należności za towary niemieckie spisaliśmy naszą wierzytelność na straty. Obecnie Urząd Skarbowy nie uznaje tej pozycji za potrącalną od dochodu. Czy jest to zgodne z ustawą?

Stanowisko Urzędu Skarbowego jest słuszne częściowo, jeśli chodzi o różnicę pomiędzy kompensującymi się pozycjami z uwzględnieniem przeszacowania remanentów dokonanego na podstawie zarządzenia o zasadach bilansowania, umieszczonych w Nr 45/1946 r. Tygodnika Gospodarczego.

Z. M.

Kronika skarbowa

W sprawie przywozu z zagranicy złota.

Uchwała Generalnej Komisji Dewizowej Nr 23/I. z dnia 3 maja 1948 r.

Zezwala się generalnie — aż do odwołania osobom mającym miejsce zamieszkania w kraju oraz repatriantom na przywóz z zagranicy złota:

- a) w monetach, zarówno stanowiących w jakimkolwiek kraju ustawowy środek płatniczy, jak i nie mających nigdzie obiegu ustawowego,
- b) w sztabach,
- c) w postaci odlewów,
- d) przedmiotów nie posiadających znamion gotowego do użytku wyrobu,
- e) w stanie nieprzerobionym we wszelkiej postaci, jeżeli wartość wwożonego złota określona zgodnie z załączoną tabelą nie przekracza

równowartości zł 10.000,— na jedną przyjeżdżającą do Polski osobę.

Przywóz złota o wartości, przekraczającej zł 100.000,— na jedną osobę, dopuszczalny jest pod warunkiem zgłoszenia i zarejestrowania wwożonego złota w granicznym urzędzie celnym, który zgłoszenie to winien podać do wiadomości Komisji Dewizowej. W zgłoszeniu należy oznaczyć rodzaj i wartość złota oraz nazwisko i adres w kraju osoby, przywożącej złoto.

Równocześnie unieważnia się Uchwałę Generalną Komisji Dewizowej Nr 23 z dnia 17 grudnia 1946 roku.

Przedawnienie 5)

Kodeks handlowy przewiduje następujące szczególne terminy przedawnienia :

1. odpowiedzialność kupca rejestrowego zbywającego przedsiębiorstwo za zobowiązania, za które nabywca odpowiada, przedawnia się z upływem lat trzech od zarejestrowania zbycia bądź od późniejszej ich płatności, chyba że z mocy innych przepisów ulega krótszemu przedawnieniu.
2. Roszczenia przeciwko wspólnikom w spółce jawnej z tytułu zobowiązań spółki przedawniają się z upływem lat pięciu od daty zarejestrowania wykreślenia firmy lub ustąpienie wspólnika, chyba że roszczenie przeciwko spółce ulega krótszemu przedawnieniu. Jeżeli roszczenie staje się płatne po zarejestrowaniu, przedawnienie zaczyna biec od dnia płatności. Przedawnienia biegnącego na korzyść wspólnika, który ustąpił ze spółki, nie przerywają działania prawne, skierowane przeciwko spółce.
3. W wypadku naruszenia zakazu konkurencji przez wspólnika w spółce jawnej roszczenia z tego tytułu pozostałych wspólników przedawniają się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy wszyscy pozostali wspólnicy dowiedzieli się o przekroczeniu zakazu, w każdym zaś razie z upływem lat trzech .
4. Roszczenia przeciwko ekspedytorowi lub przewoźnikowi z powodu całkowitej utraty, ubytku, uszkodzenia lub spóźnionej dostawy przesyłki przedawniają się z upływem roku . Termin ten może być jednakże przedłużony umową. Takież roszczenia ekspedytora przeciwko przewoźnikom, dalszym ekspedytorom, przedsiębiorcom przewozu morskiego oraz tych osób między sobą, jak również roszczenia przewoźników do poprzedników przedawniają się z upływem trzech miesięcy od dnia, kiedy zobowiązany zapłacił odszkodowanie lub gdy mu doręczono pozew. Przepisów o skróconym terminie przedawnienia nie stosuje się jednakże do tego, kto wyrządził szkodę w złym zamiarze.

Przedawnienie ⁶⁾

Przepisy te stosuje się także odpowiednio do przedawnienia roszczeń przeciwko przedsiębiorcy składowemu.

5. Roszczenie posiadacza warrantu z tytułu zwrotnego poszukiwania przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od dnia sprzedaży. Zwrotne roszczenia indosantów warrantu między sobą przedawniają się z upływem sześciu miesięcy od dnia, w którym indosant wykupił warrant albo w którym doręczono mu pozew.

Przepisy o przedawnieniu w prawie rzeczowym są następujące:

1. Art. 58: Roszczenia wynikające z własności nieruchomości nie ulegają przedawnieniu. Nie dotyczy to jednak roszczeń o naprawienie szkody.
2. Art. 59: Do przedawnienia roszczeń, wynikających z własności rzeczy ruchomych, stosuje się odpowiednio przepisy o przedawnieniu wierzytelności (z kodeksu zobowiązań).
3. Art. 128: Ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości przedawnia się wskutek niewykonywania przez lat dwadzieścia. Z upływem terminu przedawnienia prawo wygasa. Przepisu powyższego nie stosuje się do hipoteki, wyjąwszy przypadek, gdy została wykreślona z księgi wieczystej bez ważnej podstawy.
4. Art. 185: Jeżeli służebność polega na prawie żądania, ażeby właściciel nieruchomości służebnej nie wykonywał w okresie oznaczonym swego prawa własności, przedawnienie służebności może nastąpić tylko w przypadku, gdy na nieruchomości służebnej istnieje od lat dwudziestu stan rzeczy sprzeczny z treścią służebności.
5. Art. 222: Przedawnienie wierzytelności nie pozbawia wierzyciela prawa zaspokojenia się z nieruchomości obciążonej hipoteką.
6. Art. 256: Przedawnienie wierzytelności nie pozbawia zastawnika możliwości zaspokojenia się z rzeczy oddanej w zastaw.

Pełny tytuł tej organizacji międzynarodowej brzmi Food and Agriculture Organisation of the United Nations — w tłumaczeniu polskim przyjęła się nazwa Organizacja Wyżywienia i Rolnictwa Narodów Zjednoczonych.

FAO jest pierwszą zaprojektowaną przez Narody Zjednoczone organizacją o charakterze międzynarodowym, ogarniającym cały świat. Projekt tej organizacji pojawił się już w lutym 1943 r. podczas wielkiej konferencji międzynarodowej, zwołanej pod przewodnictwem Stanów Zjednoczonych. Od tej daty poczynając podczas wszystkich niemal wielkich konferencji międzynarodowych projekt FAO ulegał ulepszeniu, aż wreszcie przybrał postać obecną. Warto wymienić konferencje międzynarodowe, na których porządku obrad sprawa FAO była przedmiotem dyskusji: Hot Springs, Atlantic City, Bretton Woods, Montreal, Chicago, Dumbarton Oaks, San Francisco. Fakt dyskutowania nad projektem FAO na tych konferencjach międzynarodowych zasługuje na zanotowanie z tego względu, że szczegóły dotyczące FAO zawarte są w materiałach sprawozdawczych z tych konferencji.

Wstępny projekt powołania do życia FAO stanowił nawiązanie do pewnych instytucji międzynarodowych, które pracowały nad podobnymi zagadnieniami w okresie między rokiem 1920 — 1939. Były to instytucje ściśle związane z pracami Ligi Narodów na tym odcinku, jakkolwiek bynajmniej nie powołane do życia w tych samych celach, jakie przyświecały od samego początku projektodawcom FAO. Przede wszystkim projekty te nawiązywały do istniejącego Międzynarodowego Instytutu Rolniczego oraz do prac szeregu sekcji Ligi Narodów już to w zakresie rolnictwa, już to w zakresie zdrowia. Pomysł powołania do życia organizacji zbliżonej do FAO dojrzywał również w pracach Ligi Narodów przed wojną. Zjawisko niedożywiania szeregu narodów wystąpiło jaszkrawo w roku 1937 i było przedmiotem szczególnej troski zgromadzenia Ligi Narodów w tym roku. Jednakże prace wtedy zapoczątkowane uległy zawieszeniu wskutek wypadków wojennych. Niemniej jednak szereg cennych doświadczeń, materiałów — a zwłaszcza pewna liczba rzeczoznawców przygotowanych w zakresie tych zagadnień, — pozostało w spuściznie po Lidze Narodów.

Do tych właśnie doświadczeń postanowiły nawiązać Narody Zjednoczone w 1943 roku.

Było to tylko nawiązanie do pewnych tradycji i do pewnych doświadczeń, lecz bynajmniej nie można mówić o kontynuacji prac Ligi Narodów na tym odcinku przez FAO. Już podczas pierwszych konferencji nad projektem powołania do życia FAO podkreślano z całą stanowczością, że środki techniczne uległy tak wydatnemu rozwojowi, że zagadnienia stojące przed FAO należy opanować metodami zupełnie nowymi, przystosowanymi zarówno do postępu technicznego, jak i do szczególnej sytuacji gospodarczej, spowodowanej przez drugą wojnę światową. Równocześnie podkreślano na pierwszych konferencjach, że zadania stojące przed FOA trzeba rozwiązywać przy pomocy najnowszych metod naukowych.

Wychodząc z takich założeń, projektodawcy FAO powołali do życia tymczasową komisję pod taką właśnie nazwą. Siedziba tej komisji mieściła się w Waszyngtonie, a udział w pracach zgłosiły od samego początku 44 państwa występujące już w tym okresie pod nazwą Narodów Zjednoczonych. Komisja tymczasowa FAO przystąpiła do prac przygotowawczych na podstawie raportów wszystkich zainteresowanych rządów. W tym okresie udział w pracach brały również wszystkie mocarstwa, które później weszły w skład Rady Bezpieczeństwa w charakterze tzw. stałych członków. W ciągu kilku miesięcy tymczasowa komisja FAO opracowała projekt statutu tej organizacji, wytyczyła zasadnicze jej zadania, jako podstawę do dyskusji na przygotowywanych konferencjach międzynarodowych oraz gromadziła materiał statystyczny, charakteryzujący realność przedstawionego programu FAO. Raport komisji tymczasowej FAO został jednogłośnie przyjęty w lecie 1944 roku, a rok później organizacja działała już z naukową precyzją.

Podstawowe założenia FAO zostały przez komisję tymczasową jasno sformułowane. Głównym założeniem FAO jest organizowanie współpracy międzynarodowej w zakresie rozwoju rolnictwa a szerzej ujmując, w zakresie zorganizowania całej produkcji żywności. Wychodząc z takich założeń dąży FAO do podniesienia stopy życiowej wszystkich narodów. Tak postawione za-

anie FAO możliwe jest do rozwiązania tylko w ramach organizacji o charakterze uniwersalnym, w ramach organizacji, ogarniającej wszystkie państwa, cały świat. Dlatego FAO, jako pierwsza organizacja międzynarodowa o takim charakterze, powołana do życia przez Narody Zjednoczone, przekreśla stanowczo wszelką izolację gospodarczą jakiegokolwiek państwa na świecie. Równocześnie FAO skupia szczególną uwagę na państwach zniszczonych przez wojnę, stawiając je najwyżej w hierarchii potrzeb, których zaspokojenie planuje.

Struktura organizacyjna FAO jest bardzo podobna do struktury innych organizacji międzynarodowych, powołanych do życia przez Narody Zjednoczone. Na czele FAO stoi konferencja złożona z delegatów państw, będących członkami FAO. Konferencja powinna być zwoływana raz na rok, każde państwo reprezentuje na tej konferencji jeden głos. Konferencja FAO wytycza ogólną linię polityczną FAO i decyduje o środkach materialnych tej organizacji. Władza wykonawcza FAO należy do komitetu złożonego z 9—15 członków, wybranych przez konferencję w kwalifikowanym głosowaniu. Komitet wykonawczy FAO spełnia wszystkie funkcje administracyjne i jest trzonem organizacyjnym FAO. Pełnia władzy wykonawczej skupia się w rękach dyrektora generalnego, zatwierdzonego przez konferencję FAO.

Budżet FAO przewidywał w pierwszym roku działania tej organizacji wydatki na sumę 5 mil. dol. przy czym całość miała być pokryta przez członków tej organizacji. Opracowany został skomplikowany klucz podziału tej sumy między poszczególne państwa — członków FAO. Określono równocześnie, że żadne państwo nie może być pociągnięte do świadczeń na rzecz FAO w wysokości przekraczającej 25% całego budżetu. W wyniku szeregu konferencji udział Stanów Zjednoczonych w wydatkach FAO osiągnął 25% całego budżetu, Anglia zadeklarowała pokrycie 15% całego budżetu, ZSRR 8%, Chiny 6,5%. Sprawozdania finansowe FAO nie zostały na razie opublikowane, trudno więc zorientować się w stopniu wykonania zadań budżetowych, planowanych w 1945 roku.

Podczas konferencji FAO w 1946 roku w Kopenhadze przegłosowany został projekt uzupełnienia struktury organizacyjnej. Podczas tej konferencji przedyskutowano

plan zorganizowania Międzynarodowego Biura Wyżywienia. Biuro to miało być—według projektodawców—komórką skupiającą w zakresie produkcji żywności wszystkie poczynania wszelkich istniejących już organizacji międzynarodowych. Międzynarodowe Biuro Wyżywienia zostało więc pomyślane jako centralna instytucja, regulująca zagadnienie żywności w całym świecie. Zadania międzynarodowego Biura Wyżywienia nie zostały określone jako wyłącznie handlowe, przeciwnie, zadania te ujęte zostały na jak najszerzej płaszczyźnie gospodarczej, ogarniając zarówno produkcję, jak handel, jak również i konsumpcję w całym świecie. Równocześnie do zadań Międzynarodowego Biura Wyżywienia miała należeć polityka interwencyjna na rynkach światowych. Międzynarodowe Biuro Wyżywienia miało gromadzić nadwyżki żywnościowe dla celów interwencyjnych w okresach złej koniunktury gospodarczej. W ten sposób Międzynarodowe Biuro Wyżywienia powołane przez FAO miało praktycznie realizować zasadnicze zadanie tej organizacji a mianowicie dążenie do podniesienia stopy życiowej w całym świecie. Podczas konferencji w Hadze powyższy projekt został przegłosowany i stał się częścią statutu FAO. Od tego momentu brakuje wszelkich danych na temat ewentualnej realizacji tego projektu.

Działalność FAO napotyka na niezliczone trudności ze względu na istnienie licznych organizacji międzynarodowych, dążących do realizowania podobnych programów. Dopiero w połowie 1946 roku odbyła się w Waszyngtonie konferencja delegatów licznych organizacji międzynarodowych o charakterze gospodarczym celem dokonania koordynacji wysiłków i określenia — jakie miejsce zajmuje FAO wśród tych organizacji. W wyniku tej konferencji utworzono kilka komitetów FAO, wprowadzających w czyn sprecyzowany już program tej organizacji. Oto główne wytyczne, ostateczne dla prac FAO:

1. W zakresie żywienia FAO realizuje hasło wolności od niedostatku na całym świecie. W pierwszym rzędzie dąży FAO do realizowania akcji dożywienia dzieci, młodzieży, kobiet i grup upośledzonych w zakresie żywienia. Tę działalność organizuje FAO w poszczególnych państwach, opierając się na pomocy kra-

jowych organizacji charytatywnych i gospodarczych. Decyzje swoje podejmuje FAO na podstawie materiału statystycznego zgromadzonego przez własną służbę informacyjną.

2. Rolnictwo jest terenem szczególnych zainteresowań FAO z tego względu, że rolnictwo jest głównym dostawcą żywności. FAO zwraca uwagę nie tylko na rodzaj i jakość produkcji, lecz dąży również do podniesienia poziomu techniki rolnej. Pojęcie techniki rolnej rozumie FAO bardzo obszernie, rozróżniając w tym pojęciu nie tylko same narzędzia pracy maszyny, sztuczne nawozy, lecz również element kapitału, a więc pożyczki dla rolnictwa itp. Ze szczególną troską organizuje FAO wykorzystanie terenów zaniedbanych a więc ziemi leżącej odłogiem. Specjalny komitet rzeczoznawców bada to zagadnienie i formułuje wnioski pozwalające zlikwidować odłogi w tempie jak najszybszym. W zakresie rolnictwa FAO dąży nie tylko do podniesienia wydajności produkcji ziemi, lecz również do maksymalnego podniesienia produkcji hodowlanej.

3. Szczególną uwagę skupia FAO na zagadnieniu rybołówstwa. Sprawę tę pragnie FAO uregulować również na płaszczyźnie międzynarodowej, dążąc do koordynacji połowów ryb na morzach i do racjonalnej hodowli ryb w skali międzynarodowej. Na tej płaszczyźnie interesuje się FAO organizacją połowów, zagadnieniem rozdziału wód rybnych, transportu ryb, zagadnieniem zopatrywania poszczególnych rynków w dostateczne ilości ryb itd. Wszystkie te zadania stara się realizować FAO w drodze porozumienia między poszczególnymi państwami, w drodze zawierania umów międzynarodowych, regulujących dane zagadnienia.

4. Wreszcie FAO obejmuje swoimi zainteresowaniami zagadnienie rozdziału żywności w całym świecie. Jest to bodaj jedno z najtrudniejszych zadań w gospodarce światowej, gdyż wiąże się ono z organizowaniem światowego rynku wymiennego. Nad tym zagadnieniem pracują w ramach FAO najwybitniejsi ekonomiści światowi, lecz wyniki ich prac nie są jeszcze w tej chwili opublikowane.

Podstawę tych wszystkich prac FAO stanowi własna służba informacyjna. FAO posiada najlepszą służbę sta-

tystyczną w świecie i dysponuje najbardziej interesującymi wydawnictwami statystycznymi. Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że FAO może opierać skuteczną realizację tak pomyślanych zadań, efektywną działalność, wyłącznie na takiej właśnie, najlepszej służbie informacyjnej. Działalność FAO wkracza w najdelikatniejsze zagadnienia gospodarki światowej, a z drugiej strony FAO działa na odcinku najistotniejszym dla wszystkich narodów i dla każdej jednostki — na odcinku walki z niedostatkiem, walki z głodem. Jest rzeczą zrozumiałą, że skuteczność walki z głodem zależy wyłącznie od sprawności w wykrywaniu wszystkich zjawisk zapowiadających głód. Organizatorzy FAO zrozumieli ten splot zagadnień i dlatego właśnie wyposażyli FAO w tak dobrą służbę statystyczną. Równocześnie FAO otrzymuje wszelkie informacje od innych organizacji międzynarodowych a zwłaszcza od Rady Gospodarczej i Społecznej ONZ. Materiały statystyczne gromadzone przez FAO posiadają wartość nie tylko dla samej organizacji, lecz również dla wszystkich członków tej organizacji, dla wszystkich państw na całym świecie. I to zadanie zostało właściwie zrozumiane przez organizatorów FAO. Dlatego właśnie służba informacyjna FAO wykazuje dużą sprawność wydawniczą. W ten sposób udostępnia się wszystkim znajomość najważniejszych zjawisk gospodarki światowej, a równocześnie drogą konfrontacji statystyk poszczególnych państw wykrywa się nie tylko najistotniejsze sprężyny działania gospodarki światowej, ale nadto oczyszcza się dane statystyczne całego świata, poprzez ich konfrontację. Podnosi się w ten sposób wiarygodność statystyk gospodarczych w całym świecie oraz wzmacnia się zaufanie do tych statystyk.

dr A. Klafkowski

(Opracowane na podstawie oficjalnych materiałów Sekretariatu Generalnego ONZ).

TABELA MONET ZŁOTYCH

Załącznik do uchwały Komisji Dewizowej Nr 23/I.

Obliczono przy stawce przeliczeniowej: 1 gram czystego złota (1000 próby) zł 450,1100

Nazwa monet	Sztuka ã	Próba	Waga brutto w gramach	Najniższa dopuszczal. waga w gr	Stawka przelicz. zł
Szylingi ang.	10	916 2/3	3,994	3,974	1.648,—
Funty angielskie	1	"	7,988	7,948	3.296,—
Dolary amerykańskie	1	900	1,672	1,664	677,—
" "	2,5	"	4,1795	4,1586	1.693,—
" "	5	"	8,359	8,317	3.386,—
" "	10	"	16,718	16,635	6.772,—
" "	20	"	33,436	33,269	13.545,—
Ruble rosyjskie *)	5	"	4,301	4,2798	1.742,—
" "	7,5	"	6,451	6,4192	2.614,—
" "	10	"	8,602	8,5596	3.485,—
" "	15	"	12,903	12,8394	5.227,—
Unia łacińska **)	10	"	3,226	3,210	1.307,—
" "	20	"	6,452	6,419	2.613,—
" "	40	"	12,904	12,839	5.227,—
" "	50	"	16,129	16,048	6.534,—
" "	100	"	32,258	32,096	13.068,—
Marki niemieckie	10	"	3,9825	3,973	1.613,—
" "	20	"	7,96495	7,945	3.227,—
Korony austriackie	10	"	3,3875	3,3706	1.372,—
" "	20	"	6,775	6,7412	2.745,—
Korony skandynawskie	5	"	2,240	2,229	907,—
" "	10	"	4,480	4,459	1.815,—
" "	20	"	8,961	8,916	3.630,—
Szylingi austriackie	25	"	5,8811	5,8517	2.382,—
" "	100	"	23,5245	23,4069	9.530,—
Dukaty austr.-węg.	1	986 1/9	3,491	3,473	1.549,—
" "	4	"	13,964	13,892	6.197,—
Dukaty holenderskie	1	983	3,494	3,477	1.546,—
Floreny	5	900	3,360	3,344	1.361,—
" "	10	"	6,720	6,687	2.722,—

*) rubli przed reformą monet. hr. Witte z podobizną Aleksandra lub z napisem 1 złotnik 39 dolej należy przyjmować jako 7,5 rubli. 10 rubli D-tto i z napisem 2 złotnika 78 dolej — jako 15 rubli.

**) Franki szwajcarskie, francuskie i belgijskie.

UWAGA: Przy obliczaniu wartości monet nie objętych wykazem oraz złota nieprzerobionego we wszelkiej postaci należy przyjąć jako podstawę wagi ich 900 próby i pomnożyć przez stawkę przeliczeniową 1 g czystego złota (1000 próby) = zł 450,1100.

W sprawie sprowadzania do kraju zagranicznych pieniędzy papierowych w przesyłkach pocztow.

*Uchwała Generalnej Komisji Dewizowej Nr 25/I.
z dnia 3 maja 1948.*

Zezwala się generalnie — aż do odwołania — osobom fizycznym i prawnym, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, na sprowadzanie z zagranicy do kraju zagranicznych

pieniędzy papierowych w przesyłkach pocztowych do wysokości kwoty dol. am. 1.000,— lub jej równowartości, określonej według cen kupna banknotów, płaconych przez Narodowy Bank Polski w dniu nadejścia przesyłki do polskiego urzędu pocztowego.

Równocześnie unieważnia się Uchwałę Generalną Komisji Dewizowej Nr 25 z dnia 18 lutego 1947 r.

Interpretacja ust. 2 art. 11 Dekretu o Podatku od Wynagrodzeń

W związku z wątpliwościami, jakie nasuwają się przy interpretacji ust. (2) art. 11 dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. o podatku od wynagrodzeń w brzmieniu dekretu z dnia 25 marca 1948 r. Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, co następuje:

W celu ustalenia wysokości należnego podatku od wynagrodzenia, przekraczającego w stosunku rocznym 900.000 zł, należy obliczyć podatek według stopy:

1. 22% od 900.000 zł, a nie od całego wynagrodzenia oraz
2. 30% od nadwyżki wynagrodzenia ponad 900.000 zł.

Przykład:

Pracownik otrzymuje od pracodawcy 80.000 zł miesięcznie tj. w stosunku rocznym 960.000 zł

Podatek wynosi:

1. od 75.000 zł (900.000 : 12) — 22% — 16.500,— zł
2. od 5.000 zł (60.000 : 12), tj. od nadwyżki ponad 900.000 zł wynoszącej rocznie 60.000 złotych (960.000 — 900.000) — 30% — 1.500,— zł

Razem od 80.000 zł podatek wynosi 18.000,— zł

Potrącanie kosztów wykształcenia uczniów rzemieślniczych.

Koszty utrzymania i wykształcenia uczniów rzemieślniczych (terminatorów) stanowią u rzemieślniczych

ników — podatników podatku dochodowego zatrudniających tych uczniów, koszty uzyskania przychodów, w rozumieniu przepisów art. 10 dekrety z dnia 8 stycznia 1946 r. o podatku dochodowym.

Jeżeli zatem podatnik wykazuje te koszty w prowadzonych księgach handlowych (uproszczonych), nie należy przy ustalaniu dochodu podatkowego na podstawie dochodu z ksiąg kwestionować tego potrącenia. W przypadkach natomiast, gdy ustalenie dochodu następuje na podstawie norm szacunkowych, biorąc pod uwagę, że normy dochodowości nie uwzględniają kosztów kształcenia uczniów, Ministerstwo Skarbu poleca od dochodu ustalonego na podstawie norm szacunkowych za rok, w którym nastąpiło wyzwolnienie ucznia, potrącać jako koszty jego utrzymania i wykszolenia po 5.000 zł na każdego wyzwolonego ucznia za każdy rok nauki, nie więcej jednak jak 15.000 zł na ucznia.

Jeżeli za lata poprzedzające rok, w którym na-

stąpiło wyzwolnienie ucznia, ustalono podatnikowi dochód na podstawie ksiąg, w których wykazany był koszt utrzymania i szkolenia danego ucznia, nie należy za te lata potrącać wymienionej kwoty, tj. po 5.000,— zł za każdy rok na ucznia, w przypadkach zaś, gdy podatnikowi za rok, w którym nastąpiło wyzwolnienie ucznia, ustalono dochód na podstawie ksiąg, za poprzednie lata zaś, w których uczeń pobierał naukę, ustalono dochód na podstawie norm szacunkowych, od dochodu ustalonego na podstawie ksiąg, również należy dokonać za te lata potrącenia po 5.000,— zł na ucznia za każdy rok nauki, wyniki którego nie były objęte księgami.

Potrącenia powyższe mogą być stosowane tylko na wniosek podatnika poparty zaświadczeniem terytorialnie właściwej Izby Rzemieślniczej, stwierdzającym czas nauki ucznia, istnienie zarejestrowanej umowy o naukę oraz fakt złożenia przez ucznia w danym roku egzaminu czeladniczego z wynikiem dodatnim.

Wyjaśnienia w sprawach księgowych

ZZ. K. Złotów — W odniesieniu do zaległości w księgowaniu było wyjaśnienie w nr 38 Tygodnika z 1947 r. i dotąd Urząd Skarbowy nie podnosił żadnych zastrzeżeń. Obecnie na skutek personalnych zmian żąda się bezwzględnego księgowania na bieżąco, wyjaśniając, że dwutygodniowa zaległość odnosi się wyłącznie do księgowania z żurnala tabelarycznego do ksiąg pomocniczych (ubocznych). Pod wyrażenie „na odpowiednich kontaktach” z § 6 ust. 2 rozporządzenia o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych (Dz. U. R. P. nr 65/1946) tutejszy Urząd Skarbowy rozumie przy systemie prowadzenia żurnala tabelarycznego wyłącznie księgi pomocnicze. Prosimy o wyjaśnienia w powyższej sprawie.

Na omawiany temat pisaliśmy w ostatnim numerze Tygodnika (nr 24 z dnia 12. 6. br.) w dziale „Poradnik księgowego”. Interpretacja Urzędu Skarbowego co do uważania ksiąg pomocniczych za materiał umożliwiający rozbitcie na konta w terminie najdalej dwutygodniowym nie jest słuszne.

Żurnal tabelaryczny posiada bowiem konta, na których dokonuje się rozbitcia, a zatem postąpić można dwojako:

1. według wyjaśnień podanych w ostatnim numerze Tygodnika, zaprowadzając dodatkową kolumnę na transakcje bezgotówkowe w księdze kasowej lub raporcie kasowym albo też w specjalnie prowadzonym dzienniku dla dokonywanych transakcyj kredytowych.

2. bieżące i codzienne dokonywanie zapisów w żurnalu tabelarycznym wszystkich transakcyj (a więc gotówkowych i kredytowych) w pierwszych kolumnach do kolumny „Suma ogólna” wyłącznie. To znaczy uwidocznienie wypadłoby datę transakcji, treść (wyszczególnienie) i sumę ogólną transakcji. Rozbitcie kwoty ogólnej na poszczególne konta, które następują w następnym kolejnym układzie żurnala tabelarycznego może

mieć dopuszczalną zwłokę dwutygodniową. Ten sposób uważamy za najprostszy i najwygodniejszy dla tych przedsiębiorstw, które prowadzą księgi handlowe we formie żurnala tabelarycznego.

Przedsiębiorstwa prowadzące księgowość przybitkową muszą już prowadzić księgę pomocniczą (dziennik), by zadośćuczynić codziennemu i bieżącemu księgowaniu transakcyj handlowych.

J. K. — Kraków — Czy raporty kasowe dzienne należy prowadzić na luźnych kartach czy też w dwu egzemplarzach, tj. oryginał dla księgowości, zaś kopia pozostaje w księżce?

Co do tego zagadnienia nie posiadamy wyrażnych przepisów prawnych i dlatego opieramy się na prawie zwyczajowym, tj. prowadzimy dzienny raport kasowy w dwu wykonaniach, z których jedno (oryginał) wraz z dowodami przechodzi do działu księgowości, drugie zaś jako kopia stała pozostaje w dziale kasy (w oprawnym bloku).

Jaka jest najwyższa granica ilościowa przy utargu dziennym w handlu produktami rolnymi i przetworami 50 czy 100 kg?

W zasadzie przy utargu dziennym nie ma żadnej granicy co do ilości. Jednorazową sprzedaż w pewnym dniu w znaczeniu większej ilości, jak podano w pytaniu, stanowi również utarg dzienny. Może natomiast wyłonić się pytanie czy tego rodzaju utarg traktować należy jako sprzedaż detaliczną czy też raczej jako sprzedaż hurtową. Przy zakwalifikowaniu pewnego rodzaju handlu do detalu lub hurtu jako kryterium należy brać niewątpliwie z jednej strony ilość jednorazowej sprzedaży, z drugiej jednak jako punkt szczególnej wagi i decyzji, kto występuje jako kupujący, — tj. konsument czy odsprzedawca. Ten ostatni punkt widzenia daje właściwą klasyfikację.

Co do dalszych pytań z zakresu prowadzenia kontroli ilościowej, podzielamy to samo zdanie.

K. Z. — Poznań — W listopadzie 1947 r. jedna z hurtowni zakupiła towaru na sumę zł 100.000. Suma ta została przelana przez bank i prawidłowo zaksięgowana. Dostawca na zakupiony towar dostarczył faktury dopiero w styczniu br. Księgowy nie mając faktury przez zapomnienie nie wystawił zastępczego dowodu i nie zaksięgował tej transakcji na koncie „Towary-zakup”. Jednocześnie towar został sprzedany, a w bilansie zamknięcia na dzień 31 grudnia 1947 r. wspomniany dostawca figuruje jako dłużnik na sumę zł 100.000,—.

Czy przez niezaksięgowanie tej transakcji we właściwym czasie bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia jest prawidłowy?

W jaki sposób można obecnie zaksięgować tj. obciążyć konto „Towar-zakup” a uznać konto „Dostawcy”, by nie wejść w kolizję z władzami skarbowymi?

Wyprowadzony wynik gospodarczy na skutek niewłaściwego zaksięgowania dokonanego

kupna towaru jest zły. Jak wynika z wyjaśnienia, fakturę otrzymano w styczniu, a więc było jeszcze dość czasu, by dokonać sprostowania przed sporządzeniem bilansu, który nie sporządzamy przed upływem co najmniej 6 tygodni ze względu na rozliczenia roczne, — a ponadto, jak już wyżej przytoczono należało sporządzić odpowiedni dowód wewnętrzny, by przeprowadzić księgowanie we właściwym terminie. Zakup ubiegłego okresu gospodarczego nie może obciążyć nowego roku gospodarczego i dlatego dając odpowiednie wyjaśnienie należy bilans roczny sprostować powiadamiając o tym miarodajny urząd skarbowy. Ewntl. zastosowanie sankcji skarbowych z tego tytułu zależeć będzie od uznania czy nieuznania winy przedsiębiorcy lub księgowego.

J. Z. — Przemyśl — W sprawie stosowania czerwonego stornowania mylnie kontowanych zapisów lub zwrotów towarowych, wyjaśniamy że nie jest dziś praktykowane. Zwykle storno nie powoduje zwiększenie obrotów.

Wyjaśnienia w sprawach socjalnych

Pan Zenon K. — Leszno. Czy umowa o pracę pracownika umysłowego rozwiązuje się w razie wcielenia go jako poborowego do służby czynnej w wojsku?

Art. 25 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16/III 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. 35 p. 323) w punkcie 5 mówi, że umowa o pracę rozwiązuje się. Art. II jednak przepisów wprowadzających kodeks zobowiązań mówi, że pozostają w mocy przepisy ustaw szczególnych dotyczące wypowiedziania i rozwiązywania umów o pracę. Sprawą rozwiązywania umów o pracę zajmuje się ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 9. IV. 1938 (Dz. U. R. P. 25 poz. 220) znowelizowana dekretem z dnia 19/II 1945 (Dz. U. R. P. 8 p. 37). Na mocy tej ustawy *umowa o pracę nie może być przez pracodawcę wypowiedziana ani rozwiązana z powodu powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej, jak też w czasie między powołaniem a odbyciem tej służby — jeżeli stosunek pracy w chwili powołania trwał nieprzerwanie co najmniej 6 miesięcy. Również umowa o pracę nie może być przez pracodawcę ani wypowiedziana ani rozwiązana z powodu powołania na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe lub powołania do czynnej służby wojskowej ze względu na bezpieczeństwo Państwa. Każda umowa o pracę sprzeczna z tymi przepisami jest z mocy samego prawa nieważna.*

Przepisy te jednak nie mają zastosowania jeżeli:

1. umowa o pracę w okresie między powołaniem a odbyciem służby wojskowej uległa rozwiązaniu wskutek upływu terminu na który została zawarta lub wskutek ukończenia pracy dla której wykonania została zawarta;
2. zakład pracy lub oddział zakładu pracy, do

którego pracownik wraca po odbyciu służby wojskowej, już nie istnieje;

3. zakład pracy lub oddział zakładu pracy zawiesił całkowicie technikę produkcji, przez co pracownik wracając z wojska nie może już wykonywać tych prac, do których był używany, gdyż praca ta już nie istnieje;
4. pracownik bez ważnych powodów nie stawił się do pracy przed upływem 2 tygodni od chwili zwolnienia go ze służby wojskowej;
5. pracownik w czasie służby wojskowej był sądownie karany za przestępstwo z chęci zysku albo na karę ponad 3 miesiące pozbawienia wolności.

Należy podkreślić, że pracodawca może w okresie ochronnym, wyżej omówionym, rozwiązać umowę o pracę z winy pracowników na mocy obowiązujących przepisów.

Dodajmy, że wyżej omówione przepisy dotyczą również pracowników fizycznych, co do których art. 10 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 16. III. 28 (Dz. U. R. P. 78 poz. 443) mówiący, że z chwilą wcielenia robotnika jako poborowego do służby czynnej w wojsku stałym umowa o pracę rozwiązuje się, jest nieważny z powodów na wstępie wyjaśnionych w związku z art. 25 rozporządzenia o pracy pracowników umysłowych.

Wykonywanie obowiązku szkolnego przez młodocianych

Lustracje organów inspekcji pracy zarówno w warsztatach rzemieślniczych jak i w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych stwierdzają, że pracodawcy w wielu wypadkach nie stosują nakazu obowiązującego w tym przedmiocie a zawartego w dekrete z dnia 29. IX. 1945 r. (Dz. U. R. P. nr 43 poz. 236). Pracodawcy winni

pamiętać o swoim obowiązku zwalniania młodocianych, (od 15 — 18 lat) zobowiązanych do uczęszczania na naukę zawodową lub dokształcającą, na 18 godzin tygodniowo do szkoły jak i niezatrudnianie ich w godzinach nadliczbowych. Godziny nauki płatne dolicza się do obowiązujących godzin pracy niezależnie od tego czy nauka od-

bywa się w szkole w godzinach pracy młodocianego czy też poza tymi godzinami.

Zarówno ze względów społecznych jak i ze względów na rygory karne które stosować będą organy inspekcji pracy, należy obowiązek w stosunku do uczącej się młodzieży wykonać sumiennie.

mgr Z. Kl.

Wpływ charakteru budynków fabrycznych na koszty konserwacji

Zagadnienie własnych czy dzierżawionych budynków jest niezmiernie ważne, którego pod żadnym pozorem nie wolno nam lekceważyć.

Częstokroć prowadzenie produkcji w budynkach cudzych, nie przystosowanych do potrzeb biegu fabrykacyjnego może przysparzać znaczne straty, w innych znowu wypadkach budowanie własnych pomieszczeń może przynieść w rezultacie bardzo poważne trudności finansowe. Dlatego też należy dobrze się zastanowić przed powzięciem decyzji i zanalizować wszystkie czynniki, od układu których zależeć będzie taka czy inna podstawa tej decyzji.

Jakie czerpiemy korzyści z najmu obcych budynków?

a) Wszelkich inwestycji w maszynach i urządzeniach dokonuje się w pewnych stałych aktywach,

b) użycie, praktycznie rzecz biorąc, całego prawie kapitału zakładowego w formie kapitału obrotowego z wyjątkiem naturalnie własnych urządzeń wytwórczych,

c) możność pracy ze znacznie mniejszym kapitałem,

d) brak ryzyka i zobowiązań przedsiębiorstwa z tytułu rzeczowych ubezpieczeń budynków

e) redukcja podatków,

f) redukcja opłat bankowych z tytułu pożyczek budowlanych,

g) otrzymanie gotowych obiektów, nadających się do bezzwłocznego uruchomienia produkcji.

Jakie zalety posiadają własne budynki fabryczne?

a) specjalizacja i ułatwienie w produkcji, nieosiągalne w nieprzystosowanym gotowym budynku,

b) aktualność inwestycji w związku z rozwojem produkcji, przy odpowiednim stanie finansowym przedsiębiorstwa i kosztów budowania w granicach nie redukujących rentowności produkcji

c) zmniejszenie kosztów ruchu, podyktowane warunkami unowocześnienia produkcji.

Powszechnie wiadomo, że zyski z produkcji są w pewnym określonym stosunku do podstawy, na jakiej kapitał jest zainwestowany i użytkowany.

Jeśli fabryka posiada swoje własne budynki, to pewna część kapitału przedsiębiorstwa jest umiejscowiona w dogodniejszych, jakie te budynki przynoszą danej produkcji. Z tego też tytułu zarówno płace jak budynki te muszą przynosić zyski analogicznie do zysków, jakie czerpie się z efektywnej produkcyjnej działalności przed-

siębiorstw. Rozważając powyższe czynniki, wywierające decydujący wpływ na ostateczne powzięcie uchwały o budowie własnych pomieszczeń, nie należy zapominać o tym, cośmy mówili na początku, tj. trzeba również zanalizować warunki użyteczności i konstrukcyjne samego miejsca budowy.

W zakresie interesującego nas zagadnienia — utrzymania urządzeń fabrycznych — również ta sprawa nie jest obojętna.

O ile prowadzenie produkcji w istniejących cudzych budynkach stwarza warunki częstokroć może i niekorzystne, nie dające się zmienić z racji samego faktu ich istnienia przy założeniu fabryki, o tyle budowa własnych pomieszczeń może i powinna w dość szerokich granicach przewidzieć taki zespół zagadnień budowlanych, przy których koszty utrzymania uległyby znacznej redukcji, samo zaś utrzymanie uprościłoby się. Na przykład w budynku dzierżawionym koszt utrzymania dachu krytego papą jest bardzo wysoki. Przedsiębiorstwo nie będzie zmieniać konstrukcji dachu, ani jego pokrycia ze względów zupełnie zrozumiałych, natomiast we własnym budynku zastosujemy na pewno dach inny, który będąc bardziej nowoczesny i wykonany z materiałów lepszych, trwalszych i ekonomiczniejszych, obniży w znacznym stopniu koszt jego utrzymania.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że budownictwo fabryczne wymaga przystosowania się do ogromnego tempa rozwoju i potrzeb technicznych.

W związku z tym należy przyjąć jako zasadę projektowanie i budowanie pomieszczeń fabrycznych w ścisłej zależności od procesu wytwórczego i przewidywać rozwojowych.

Proces wytwórczy i budynek stanowiąc muszą nierozdzielalną całość harmonijnie ze sobą związaną, inaczej już po krótkim czasie użytkowania powstaje potrzeba najrozmaitszych przybudówek i nadbudówek, które nie tylko szpecą całość zabudowań fabrycznych, lecz co jest najważniejsze, utrudniają pracę.

Jeżeli więc opracujemy najpierw dokładny schemat przebiegów fabrykacyjnych, następnie według nich rozplanujemy rozporządzalne środki, w kolejności procesu wytwórczego i następnie powiązemy je najkrótszymi drogami obiegu materiałów i ludzi, to w rezultacie otrzymamy układ, który wyznacza z góry powierzchnię potrzebną i jej figurę geometryczną. Jako wytyczną posłuży figura prostokąta, do której będziemy starać się

dążyć, o ile staną naturalnie nie temu na przeszkodzie względy natury technologicznej. Przy takim przepracowaniu zagadnienia liczyć musimy się z odpowiednimi rezerwami miejsca w przewidywaniu rozwoju produkcji i jej zaopatrzenia w środki wytwórcze.

Po wykonaniu tej pracy następuje rozplanowanie terenu, stosownie do powyższych wymagań. Często, gdy nie jesteśmy związani z pewną istniejącą figurą terenu, czy to posiadanego już przedtem czy nabytego przed analizą produkcji bądź też odpowiedniego pod względem sytuacyjnym, to możemy określić tę figurę, nabywając plac w kształcie ściśle odpowiadającym postawionym zadaniom.

Teraz dopiero powstać może rozwiązanie architektoniczne.

I tu na pierwszy plan wysuwa się zagadnienie budynku jedno czy wielopiętrowego.

Czynniki, określające typ budynku fabrycznego, możemy ustalić następująco:

A) Czynniki, wpływające na konstrukcję jednopiętrową:

1. niska cena placów i gruntów,
2. przewidywanie konieczności rozszerzenia sal,
3. instalacja górnych urządzeń fabrycznych (suwnice itp.)
4. charakter produkcji, wymagający wysokich pomieszczeń,
5. charakter produkcji, wymagający górnego oświetlenia i wentylacji,
6. możliwości zwiększenia szybkości obiegu materiałowego,
7. obniżenie kosztów produkcji,
8. zwiększenie możliwości zastosowania pomieszczeń przy zmiennym charakterze produkcji,
9. ułatwienie nadzoru fabrycznego,
10. minimum strat w powierzchniach podłóg.
11. wydajne zastosowanie naturalnego oświetlenia,
12. bezpieczeństwo pożarowe.

Budynki jednopiętrowe przede wszystkim nadają się do produkcji o poziomej linii przebiegu.

Prócz tego obecna tendencja budowania poza centrami skupisk ludzkich, na terenach obfitujących w wolne przestrzenie, stwarza korzystne warunki kupna ziemi po niskich cenach.

B) Czynniki, wpływające na konstrukcję wielopiętrową:

1. wysoka cena placów i gruntów,
2. ograniczenie miejsca,
3. urządzenia i maszyny, przystosowane do pracy w obiegu pionowym,
4. charakter produkcji drobnych przedmiotów,
5. możliwości lepszego zharmonizowania pracy poszczególnych wydziałów w obiegu pionowym,
6. skrócenie odległości transportowej przy szerokim użyciu siły grawitacyjnej,
7. mniejsze możliwości rozszerzenia pomieszczeń.

Koszty jedno i wielopiętrowych budynków są bardzo zmienne i trudno jest dać jakąś określoną zasadę porównania.

Dla przykładu podajemy wyniki analizy dwóch projektów budowlanych o jednakowym wykonaniu i uzbrojeniu.

a) porównanie powierzchni	wielopiętrowy bud.	jednopiętrowy bud.
schody	2.160 m ²	—,—
windy	1.512	—,—
pomosty	3.600	—,—
zewnątrzne ściany	3.120	1.260
słupy wsporcze	2.976	1.168
Razem	13.368	2.428

całkowita pow. m ²	72.000	72.000
użytkowa pow. m ²	58.632	69.572
% użyteczności	82 %	96 %

b) porównanie kosztów w złotych		
budynki całkowite	670.000	490.000
grunty	15.000	60.000
Razem	685.000	550.000

Koszt na 1 m ²	zł 9,—	6,50
Koszt 1 m ² pow. użyt.	„ 11,—	7,—
Cena gruntu na 1 m ² bud.	„ 11,50	8,—

Dalej musimy rozważyć kwestię jednego budynku czy kilku oddzielnych. Niewątpliwie oddzielne budynki są kosztowniejsze w budowie, dalej ich użyteczna globalna powierzchnia z mniejszą się. Kosztowniejsze staje się uzbrojenie budynków, ogranicza się częstokroć możliwość rozszerzenia poszczególnych obiektów.

Oświetlenie i wentylacja ze względu na sąsiedztwo innych budynków tracą na swojej wydajności. Dalej trzeba rozważyć czy oddzielne budynki nie spowodują podniesienia kosztów utrzymania a nawet i samej produkcji.

Typ budynku, jak widać z powyższego krótkiego przeglądu warunków użyteczności dla danego rodzaju produkcji, wywiera znaczny wpływ na zakres i koszty jego utrzymania.

Wybrawszy ostatecznie, stosownie do istniejących potrzeb, ustalić należy typ budynku, jego rozplanowanie na danym terenie oraz obrać formę architektoniczną.

Tu musimy uwzględnić cały szereg czynników, od których zależy trwałość dobroć i użytkowa wartość.

- Są to:
1. warunki pożarowe
 2. warunki wentylacyjne
 3. izolacja cieplna ścian
 4. kierunek oświetlenia
 5. materiały na ściany, dachy oraz fundamenty
 6. wilgotność i warunki klimatyczne pomieszczeń
 7. odkurzanie
 8. hałas i akustyka
 9. zabezpieczenie od wstrząsów.

W następnym artykule te zagadnienia postaramy się bliżej omówić.

MASZYNY BIUROWE

Bilansówki oraz kasy rejestracyjne

Kupno - Sprzedaż - Przeróbki

Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

Opakowania i kartony dla przemysłu
spożywczego, cukierniczego
i chemicznego wykonuje

Wytwórnia Opak. Pap. i Tektur.

właśc.: J. POMIN

Poznań, ul. Mylna 24

Telefon 94-11

Telefon 94-11

MEBLE BIUROWE

oraz kompletne pokoje i oddzielne sztuki
poleca okazjynie

Magazyn Mebli ST. JANIAK

Poznań, Rybaki 6, w podwórzu - Tel. 49-56

Maszyny biurowe

Zakup - Sprzedaż - Naprawa

RE-MA

Poznań, św. Marcin 5

(przy Placu Hoovera) — Telefon nr 44-07

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Go-
spodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

POLECAMV Naturalne napoje
chłodzące

ANEBOLA

Wytwórnia Opakowań Tekturowych

SPECJALNOŚĆ:

PUDEŁKA APTECZNE

i KOSMETYCZNE

H. SIUDZIŃSKA i S-ka

Poznań, ul. Skarbowa 3 - Tel. 88-73

Zak

POZNAŃ

MYDŁA + PERFUMY + KOSMETYKI

WYKONUJĄ

JAKOŚCIA

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-lamowej zł 25,—.

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel. 518-62, 23-65, 23-66.

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja
Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Rataj-
czaka 7, Tel. 30-80 i 91-58
i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 —
Tel. 503-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16, Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, skr. poczt.
790. — Tel. 344-08.

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
45-00.

Konto P. K. O. — V-4085.

Cena numeru 30,— zł, prenumerata
kwartalna 300.— zł.